

Кохайтеся, чорноброві, та не з москалями...

«Такого полум'яного культу материнства, – такого апофеозу жіночого кохання і жіночої муки не знайти, мабуть, ні в одного з поетів світу. Нещасний в особистому житті, Шевченко найвищу і найчистішу красу світу бачив у жінці, в матері».

М. Рильський

Аналізуючи жіночі типи в поезії Тараса Шевченка, бачимо, що він оспівує не жінку-лицаря - героя, якими так багата наша історія, але скромну героїню: матір, дружину і дівчину.

У своїх творах поет з великою ніжністю та глибокою любов'ю описує життя жінки. Навіть на нещасних покриток не кидає каменем, але аналізує обставини, що довели їх до того стану.

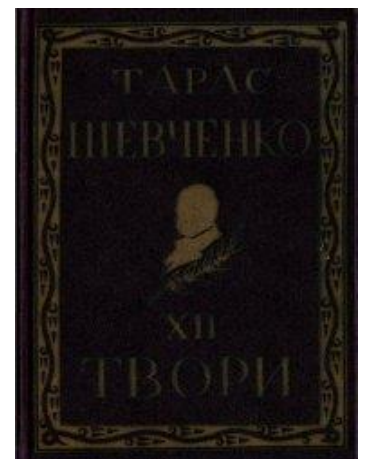
Головною героїнею виступає жінка в таких Шевченкових поемах: "Причинна", "Катерина", "Тополя", "Утоплена", "Мати покритка", "Наймичка", "Титарівна", "Княжна", "Відьма", "Черниця Маріяна", "Сова", "Русалка", "Лелія" і "Марія" - присвячена Пречистій Діві.

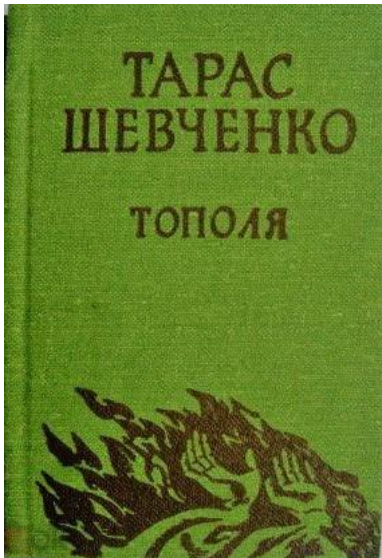
Окрім наведених творів є ще цілий ряд інших дописів поета, де жінка являється важливою постаттю.

Шевченко, у своїх творах, присвячує жінці взагалі, а матері зосімбно, особливу увагу.

Він каже:

"У нашій раї на землі
Нічого кращого немає
Як тая матір молодая
З своїм дитяточком малим."

У "Тополі" бачимо матір, що не вмiла вглибитися в душу своєї дитини. Їй байдуже, що дочка кохається з iншим.

«Чого в'янеш моя доню? –
Стара не спитала.
За сивого, багатого
Тихенько єднала.»

Найважливіше представлена мати в поемі "Утоплена". Вдова з розгнuzданими пристрастями приводить на світ дитину. Дочка дозрiває, виростає, пишається красою, а мати старiє i лютує. Лютує від злості, що за дочкою "козаки як хмiль отой в'ються".

«I од злості
Зубами скрегоче.
Отака то була мати!...
Деж серце жiноче?
Серце матерi?»
- питає поет.

Заздрiстю доведена до шалу, мати схоплює дочку i кидається у хвилі ставка.

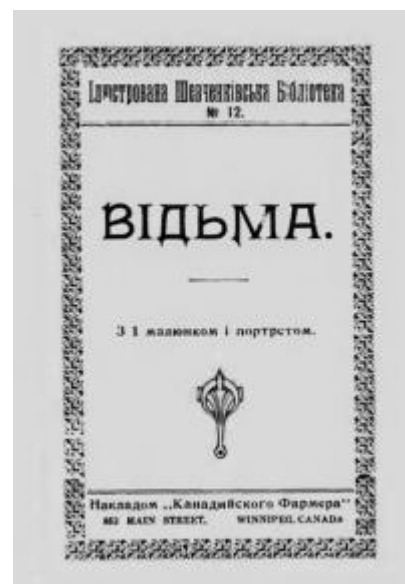
Глибокий трагiзм змальований у поемі "Слепая". Поет розкриває перед нами почування зганьбленої матери, що стоїть на сторожі чистоти своєї дочки. Берегла та не встерегла. Нелюд-пан не тiльки матiр, але й дочку хотiв покрити соромом. Матiр'ю остережена вона не далась на ганьбу. Зарiзала тирана, двiр запалила i сама знайшла смерть у вогні.

Iншу матiр бачимо в вiршi "Сова". Залишившись вдовою, виховує вона сина. Думала, буде мати потiху на старi лiта та не судилося. Сина забирають в чуже вiйсько, а мати з горя та злиднiв збожеволiла.

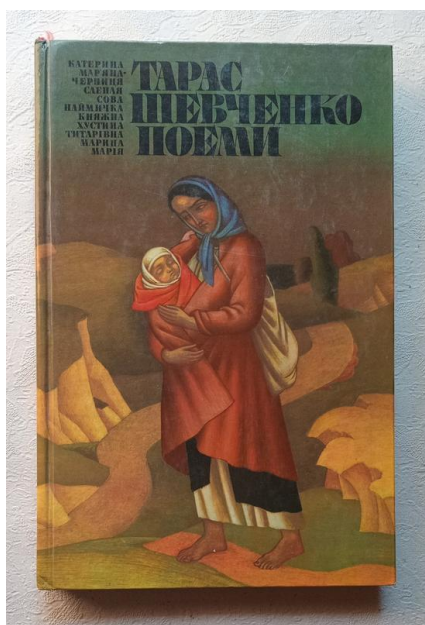

Ще трагічніша постать, виведена у "Відьмі". Дівчина збезчещена паном приводить на світ близнята. Сина пан віддав в лакеї, а дочку знадив. Мати божевільною помчала в світ шукати своїх дітей. Не знайшла їх, та навчилася між циганами лікувати людей.

«Пан вернувшись занедужав,
 Стогне, пропадає
 А вона набрала зілля
 Та пішла в палати
 Лічить його, помагати,
 А не проклинати.»

Найкращу постать матері різьбить Тарас Шевченко в поемі "Марія".

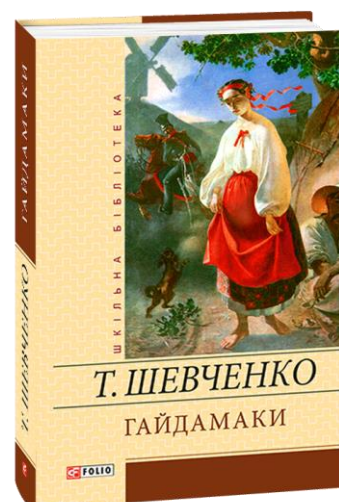
«... за сином
 Святая Мати всюди йшла,
 його слова, Його діла
 Всі чула й бачила, і мліла,
 І мовчки трепетно раділа,
 На Сина дивлячись...»

Розглядаючи вірші Поета, де він оспівує дівчат, бачимо, що своєю тематикою вони близькі народній творчості.

Поет порівнює дівчину з зіркою, сонцем, ясочкою, ладою, сизою голубкою, рибонькою і.т.д. Він оспівує різноманітні дівочі долі трагічні, нещасливі щасливі. Показує чисті дівочі душі і гріховні.

В "Гайдамаках" – Шевченко змальовує Оксану. Її шляхетність, ніжність, любов та дівоча чистота дають нам право віднести її до дівочих ідеалів загально-світової літератури.

Вірш "У тієї Катерини", розкриває перед нами незнане, мабуть, у світовій літературі явище. Дівчина палко кохаючи судженого, що попав у турецьку неволю обманує трьох друзів. Каже, що хто звільнить її брата (фактично судженого) візьме її за дружину. Брата визволяють, але дівчина за обман платить смертю, а побратими ідуть в степ шукати щастя-долі...

Подібна історична тематика розгорнута і у вірші "Хустина". Поет змальовує долю дівчини, судженої лицаря, що згинув в боротьбі з ворогом.

Ще цікавіша постать Настусі у поемі "Сотник". Шляхетна, невинна дівчина сирота, яку приютив самолюбний сотник, вибирає втечу з сином старого сотника, хоч не знає, що буде приречена на горе і злидні, але не погоджується на сите і вигідне життя з нелюбом.

Подібний сюжет бачимо і у вірші "Якби тобі довелося". Убога дівчина кидає багатого мужа, зараз же по шлюбі і тікає зі своїм визволителем і месником-засланцем на Сибір.

В "Черниці Мар'яні", недокінченій поетом, змальоване горе дівчини, яку мати змушує вийти за багатого, старого нелюба.

На особливу увагу заслуговує розгляд містерії "Великий льох".

Зображені в містерії сцени, показують, як наш поет уявляє собі кару за провини. Три душі у "Великому льоху" засуджені за послугу ворогові. Це підкреслює, що Тарас Шевченко все прощає, але за національну зраду - не знає пощади.

Низка наведених прикладів вказує, що поет немов оті старозавітні пророки вивів українську поневолену жінку з найбільшого людського позорища до ареолу святості, шляхетності та гідності.

Його гомінка лірика з запозиченими народними мотивами багатогранно і всесторонньо відкриває глибіню дівочих душ.

Шевченко як письменник прекрасно володів усіма видами літературної творчості. Про жінку говорить він не тільки в поезії, але й в прозі. Його повісті, щоденник і листування відкривають перед нами значно ширші горизонти і доповнюють Галерію жіночих сюжетів. Поет своїми вогненними словами проспівав українському жіноцтву могутній похвальний гімн, кистю великого митця - змалював найкращі картини.

Тематикою йому послужила жінка сучасниці. Шевченко передає нам її такою, якою бачили його очі, сприймав розум, серце і душа. Цілісність доповнює думками, якою хотів би бачити жінку в сучасному і майбутньому.